

Индексация заработной платы — метод компенсации уменьшения реальных доходов граждан в случае повышения цен, приводящего к снижению уровня жизни. Индексация заработной платы в Республике Беларусь производится в пределах 100 % БПМ на душу населения в том случае, если индекс цен нарастающим итогом с начала года превысит 5 %.

Список литературы

1. Минимальные потребительские бюджеты для различных социально-демографических групп населения: справочная информация // Консультант Плюс: Беларусь: Технология ПРОФ / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. — Минск, 2020.
2. Бюджет прожиточного минимума в среднем на душу населения и по основным социально-демографическим группам в рублях в расчете на месяц: справочная информация // Консультант Плюс: Беларусь: Технология ПРОФ [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. — Минск, 2020.
3. Трудовой кодекс Республики Беларусь. 26 июля 1999 г., № 296-3 / Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. — 27.07.1999. — № 2/70.

УДК: 331.5+339.9

Кузнецова Н. Б.

докторант кафедры міжнародного менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

ЦИФРОВА МОДЕЛЬ ЗАЙНЯТОСТІ У СВІТІ: ЗАГРОЗИ ТА НЕБЕЗПЕКИ

Технологічні інновації, демографічні зміни, глобалізація, що відбуваються внаслідок цифрової революції, зумовлюють кардинальні трансформації глобальних ринків праці, зміни їх інституційної структури внаслідок переміщення значної кількості його суб'єктів у цифровий простір; формують виклики раніше традиційним розумінням характеру праці, її продуктивності, організації та оплати, зайнятості, безробіття. Вони помітно трансформують моделі роботи, нівелюють і ліквідують одні робочі мі-

ся, натомість створюють нові, змінюють зміст фахових компетентностей і характер виконуваних завдань, специфікації посад.

Так, за оцінками Всесвітнього економічного форуму, нові технології до 2022 р. дозволять створити 133 млн нових робочих місць, замість 75 млн, які будуть переміщені, у т.ч. у цифровий простір. Пандемія COVID-19 прискорила цифрові тенденції та зумовила фундаментальні зрушення у навичках і знаннях. Більшість країн уже сьогодні відчувають проблеми внаслідок розриву у кваліфікації. За дослідженнями Відкритого університету (Open University) у Великобританії у 2019 р. дев'ять з десяти організацій визнали, що їм не вистачає цифрових талантів [3]. Унаслідок пандемії бізнес (роботодавці) і працівники вимушені активніше здійснювати переміщення у віддалений онлайн простір: перші з метою пошуку фахівців з цифровими навичками, другі — для пошуку джерел віддаленої роботи.

За останні десятиліття значних трансформацій зазнав світовий ринок праці внаслідок появи цифрових платформ зайнятості, що мало вплив не тільки на існуючі бізнес-моделі, а й на модель самої зайнятості, появу її нових профілів, таких як: краудворкінг (crowdworking), робота на вимогу за допомогою програмних додатків; самозайнятість; індивідуальна гібридна самозайнятість; фрілансерство; зайнятість через лізинг та аутстафінг; інсорсинг [1, с. 592—593].

Особливого динамізму сьогодні набирають цифрові форми зайнятості. У час пандемії COVID-19, коли посилюються карантинні обмеження, значна кількість людей, які втратили роботу, поповнюють ряди краудворкерів — дешевої робочої сили, яка виконує, зазвичай, нескладні мікро завдання за низьку вартість. Так, за даними британської компанії Prolific, у березні 2020р. у порівнянні з лютим, чисельність краудворкерів на платформі зросла на 13 %, що збільшило вартість транзакцій більш як на 50; а на платформі Mechanical Turk кількість нових учасників зросла на 20 % [5].

Перевагами цифрової зайнятості є можливість працювати з будь-якого місця і в будь-який час. Проте цифрова праця містить і певні ризики для працюючих. Виконуючи роль цифрових посередницьких інструментів між роботодавцями і робочою силою, цифрові платформи праці класифікують своїх працівників як самозайнятих, що нівелює право останніх на охорону праці та соціальний захист. Крім того, праця краудворкерів є нетиповою (виконується 7 днів на тиждень переважно у вечірні чи нічний час вдома), не потребує високого рівня освіти, оскільки більшість мі-

кро завдань є простими і повторюваними. Це свідчить про те, що цифрова зайнятість демонструє невідповідність професійних навичок краудворкерів типу виконуваної ними роботи, відсутність пільг щодо їх соціального захисту, справедливої і вчасної оплати праці, захисту від дискримінації, страхуванню на випадок безробіття, можливості кар'єрного росту.

Цифрова модель зайнятості характеризується переходом до мінливих робочих місць і має вагомий вплив на зростання значення інтелектуального капіталу працівників. За таких умов зникає ідея моделі «життєвого циклу» зайнятості; вирівнюються компанії на ринку праці та відбувається розмитість середнього рівня управління в них. Також цифрова зайнятість змінює у компаніях систему управління працею на автоматичне управління працівниками за допомогою комп'ютерного коду. Трудова практика, що раніше здійснювалася за допомогою режимів організаційного контролю менеджерів, все більше алгоритмізується через комп'ютерні програми, де практично майже відсутні системи спілкування та вирішення трудових конфліктів.

Крім того, зростання масової цифрової праці поширює нестабільну робочу силу, т.б. працю, яка є не просто неповною і тимчасовою, а як невизначену, непередбачувану, ризикову, що підриває основи надійності та безпеки у системі самої праці. Внаслідок цього спостерігається зростаюча ймовірність безробіття, зростання загальної незахищеності робочих місць, масштабування нестандартної роботи та перенесення трудових ризиків з роботодавця на працівника [2].

Таким чином, мінімізація ризиків і загроз, які несе цифрова зайнятість потребує консолідації спільних зусиль світової спільноти: урядів, політиків, роботодавців, працівників протистояти сучасним викликам цифровізації ринку праці. У зв'язку з цим Генеральна дирекція з внутрішньої політики Європарламенту [4] рекомендує зробити рішучі кроки для вироблення ефективної політики регулювання нетипових форм зайнятості щодо зміни фіскальної політики, перегляду трудового законодавства, боротьби з недекларування доходів або ухиленням від сплати податків цифровими платформами праці, розробки механізму захисту прав цифрових працівників тощо.

Список літератури

1. Плікус І.Й. Підприємництво та самостійна зайнятість в цифровій економіці: стан, проблеми та нові можливості // Young Scientist. № 11 (75). November, 2019. С. 591—595.

2. Arne L., Kalleberg (2009) Precarious Work, Insecure Workers: Employment Relations in Transition. American Sociological Review, Volume 74. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/ Precarious_Work_Insecure_Workers_Employment_Relati%20(1).pdf. (Last accessed: 30.10.2020).

3. Digital learning for the future of world // Digital Learning. № 0685. — 07.09.2020, p. 06.

4. Forde C, Stuart M, Joyce S, Oliver L, Valizade D, Alberti G et al. The social protection of workers in the platform economy. European Union [Internet] (2017). URL: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/614184/IPOL_STU\(2017\)614184_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/614184/IPOL_STU(2017)614184_EN.pdf) (Last accessed: 01.11.2020).

5. Newly Unemployed, and Labeling Photos for Pennies. 23.04.2020. URL: <https://www.wired.com/story/newly-unemployed-labeling-photos-pennies/>. (Last accessed: 04.11.2020).

УДК 331.5

Воскобойник Д. В.

аспірант

Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України,
м. Київ, Україна

Ланська С. П.

доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України,
м. Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ В СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ВПЛИВУ ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Функціонування національного ринку праці відбувається під усе більшим впливом глобалізації, яка визначає його параметри, структурні пропорції, форми та напрямки подальшого розвитку. В умовах поширення глобалізаційних процесів, основним проявом їх впливу є поширення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що безпосередньо впливає на всі сфери соціально-економічного системи держави, зокрема, й на соціально-трудоу сферу [1, с. 29].

Поширення ІКТ призводить до суттєвих зрушень на вітчизняному ринку праці: змінюється характер праці, змінюється струк-